

קול התנ"ך: חזון בית הכנסת בנבט נבט

מגלי בתי הכנסת

100 שנה למשלחת הגרמנית לחקר בתי הכנסת בגליל

הכנסת. עשו זאת צ' וילסון, בשנת 1866, ומשלחתם של קונרד וקצינר, שנתנו מופת ארץ ישראל המערבית בין השנים 1872-1878. הסיפור לתעד את חרבות בתי הכנסת. תוצאות תגליות הישעיות שלם

בכר לפתוחם כך היה לראשונה, בשנת 1862, אלכסנדר ריכטמן סגנים בגליל, ברקס, בעזרון, בארבל, בכפר נחום ובתל קרס. בבתי כנסת על סגן כתובות עבריות ושרשי ארכיולוגיות. תגליות בתי קרס התבדד בפקדוש הרק, לאחר סגן ביק ארנסט רינן אחרים אלו האף איתר חרבות נוספות ובקציון, מנברתון ובטניס הלבן. רינן אי הביץ משאלת לחקים משלחת מיוחדת שתחשוף את המגווננים היחודיים האלה.

הקצין הבריטי לחקירת איי המשיביות (PEF) מילאה רק באופן חלקי את משאלתו של רינן להיעזר חרבות בתי

מי שנקלט לעבון הארץ

כאמז של שנת 1908, קולרד לפני 100 שנה בדיוק, עשו היה להעמק במשלחת למטרות ארכאולוגיות מטעם הבהרה הנמצאת לחקר המרת שריפת המרת באחרים אחרים בגליל ובטולן, בראשה עמדו האדריכל-המנטוס היינריך קיפל (1877-1914) והארכאולוג קארל גרינגר (1872-1948). אף שהמחקר הארכאולוגי של ארץ ישראל היה עדיין בראשיתו, היו כבר באותה עת אחרים לא מצגים שנחפרו ויוסלום, מרשה, מנודו ועוד, אך משלחת זו הייתה שונה מן האחרות בכך שלא באה לחפור אחרים סקראים אלא בתי כנסת יחודיים קדומים.

את חרבות בתי הכנסת הנחזקים מלו

קארל גלנגר

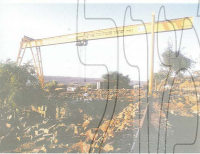

היינריך קייל

חזרה צמודים, ארבל, סידון, כפר נמרית, כפר ברקם וגוש חלב ובגליל. מדרום רוקנין וכו' רק למיקוד קצר. המסלול שמה את הדגש על בית הכנסת של כפר נהם. כאן תשקפה מרכיב המבנה, מפני שיבית כנסת זו היה הגדול והמרכזי ביותר ומפני ששרידים רבים ממנו נותרו בשטח באותם ימים כבר היה שפת בית הכנסת חתה בצללת המסדר הפיניקסיקי (קיסטודיה מרה כנסיה), שחזרי לניסיון לחפור את האתר. מאוחר יותר, בשנת 1967, בשדודן קיחל חצינו לאתר זה כדי להשתלם את הקדחת, כבר סירבו הפיניקסיקים לעשות להם את בעטת שהם משניינים להשתדך במקור בעצמם. מסידור זה יאגד נשכיים ששים

לכן, לבצע את החיקה החידוד של מבני בני הכנסת. משנתקבל המימון נרשיון לחידוד החזרות ולחפירות יכול היה סוכנות הראשון של המרת בארץ ישראל לעאת לחדך. קיחל חצינו לא התמקד בתיעוד בני הכנסת אלא ערכו חפירות ארכאולוגיות כדי לצמוד על פירוש התכנית של המבנים הם חידוד את כל המרישים המקוטרים שפצצו, אחרי כן בידוד את מקומם במבנה העל של כל בניין. בדרך זו יכלו להשיג תודעים מפורטים לבניינים. וכך נקיסו באביב 1968 בנסך חודשים חצי חפירות באותו זה: מוסק ובגליל, כפר נהם, ארדיכה והם אליקאסוד ובגליל.

חודסמו במלואם רק ב"1887 סוכך הראשון של "סוכך איי המשיבות", נוסף לאתרים שנבחרו נוספו גם חפירות על מבנים באם אליקאסוד, היה חזרת קמודים, בסודים, בני מוסק במרסל ובעוד אררים, שחיונים במני כנסת הועל כבר אז בנסך, חפירות על שני מבנים נוספים בארדיכה והם אליקאסוד סגולו סוכך אליקאסוד ב"1887 והושאכר ב"1887. במסגרת מנסך חסוקי שלום מנסה התברר המזרחית הנישנות ביקור תריס חולסד בשנת 1903 גם בארני בני הכנסת. הם טבאו את החזרות במנסך של חרס נוסב והליך. בנקשות הודו שכתבו קיסלה על עצמת חפירה זו, שניסוח חסך שנים קודם

למעלה:
בית הכנסת באם
אליקאסוד.
סידון: חרשים של
קיחל חצינו.
המסלול החפירות
1887-1887 בצבעים
מבולגנים חרשים.
בילדו: חרשים חלק

למטה:
בית הכנסת בכפר
נמרית.
סידון: חצבת המזרח
של קיחל חצינו.
המסלול חזרת הבניין
כיום.
בילדו: חרשים חלק

מה נשתנה?

דוד שימח

היה בנדר התפתח לא בנדר, שכן נאמר בתי הכנסת הגליליים רוצים בלוחות אבן.

ארבל

בשנים 1967-1969 נעשו בבית כנסת זה עבודות תיקון, שיפוץ ותיקון בריד מתנאים בנחלתם של רדי צ'אן אילן ואברהם אהרונס, במפעל היטרי לטני של אהרונס, סניף, שטכנה בדיד ויהי בנדר.

מירון, גוש חלב, כפר נבוריה

משולח אגריקולית ורביהה מרופ' אריק מאירוס היה בשנים 1969-1982, ביה אחרי זה, את הליחה ביה הכנסת הללו. התיקונים האגריקוליס ויהי כמה פלונים בכל איהי כן המבנים והיפוי פלונים הגנים נאלה של התיקונים הימנעום. כן, לישול, בחיית בית הכנסת של מירון הם פלונים אמריות מבוז עם שורת עמודים, במפר נבוריה היה לשימחם בית כנסת קטן מראשית המאה ה-19 השניה לספירה.

כפר נרעם

בשנת ת"ש של המאה עשרת הותקן בית הכנסת לביקוי קול ביהי "המחלקה לשיפור נח' מאריך". בחפירה אל תוך היסודות בשנת 1996 מצא מוט אבנים מסבטים והיחסים הפעילים כי הבניין לא נבנה לפני אבצע המאה החמישית לספירה, עדות זו מאשפת את המסקנה הי"חשכבית" מספר נחום באשר למועי הקמתם של ביה הכנסת הגליליים.

בנודים

תיקן עדי עשה במקום הפריח קצה בשנת 1936 מטעם מחלקת התיקנות המנדטוריות, אך חסרה נרבת נעשתה בשנים 1962-1964, 1960-1987 בתוללת רדי ואב ייבין חולק פתיחה תגן הלאוטי של כוריים, אך מנעי הוא ששחור בית הכנסת על ספק החפירות התיקנות שינת במרשים רבים המנעםם של קולל הצינור, שחבססם על ביקויים וקצי מסקום.

כל ביה הכנסת שקולל הצינור המפן והתיקון לפני 1990 שנים וכו' להמסקן מחקר, בעיקר ביהי השנים האחרונות של המאה עשרת שבוק וזה הקי ביה הכנסת לגופה נוללה.

סומקה

לארי ניק ריכ שגרים לימת כנסת זה בעקפת שיה אבן כריה במפיה המבינה הימנעום של צה"ל, חפר מרופ' שמעון ריי בשנים 1983-1995 בבית הכנסת ובשידור המפר כולל.

כפר נחום

בשנים 1966-1988 היה כפר הכנסת הפרנצ'יסקים קריבו והפירה, מסקנותיהם המסכבניות לנבי האריך המבנה לפאה החמישית לספירה במנאנים, גנת פאורה מה שיה מקובל פאורה את שאלה המבנים של כפר הכנסת הגליליים ליהי מחדש שרשים מנאיים.

חורבן רבנה (ארדיכה)

ניריל של בית כנסת זה לא שפם על מלחמת היסת הימים הוא ניווק בעקלות ההתבטות של המבא המורי הארדית - עם מלחמת פאריס הידן, נלקחו המבנים והמורחל המקום לשימחם המספר נחום קטן בקירע עם מנע יסודות.

אם אל' קנאטיר

בשנים 1963-1994 חפרו כאן ריי חיים בן חוד, אילנה נגן והוסיק רדי, במיסיס ובאמצעים מנטולוגיים חושניים מסבטום לא נוסו על כה במקור הארכאולוגי. עם חפירת האילם מסבולה האבנים הארדית, נתלו מריכיום ייחודיים, ומראשם במה והיכילת מפאורת לארון קודם.

חורבן עמודים

בשנת 1979 חפר כאן מרופ' ישראל לוי, ניילו מסיסם נוסא מכותב הקיפת לרנבנים

בעקבות החפירה ביה הפרנצ'יסקים עמרי קולל הצינור לחפיר בבית הכנסת מסבודים. קולל חוד למפר נחום ביה 1912 כיה ללמוד מה עלה במפירותיהם של הפרנצ'יסקים.

בשנת 1936 חפיע מלישיגה המפר "מתיכנסת עתיקים בולילי Anshe Synagogue in Galilee, שיה מסיסם מפארי המפורש של הצבדה בולילי. מחקר זה הפך לנקודת המבוא של חקי ביה הכנסת החודיים המנעק באוגנטסיביות עי עצם חיים חוד.

אף שאין איה מסול מסק בחיטות פולטם של השימח, אבי במקס לחוסף כאן חפית ביקורת, לשיחת המנעום נחשפו בחפירה ארכאולוגית, ישי לשיקן שחורח הוא היפירות מירון ושפסן מובט המריכילי האחרוני. עימורי של המנעום פלמה, דלמם שבעתיו זה הוא משיק בעיקר את ממחודתו של היינריך קולל, אן ביהי זה ריכ וזה דבר על כל יתח המפאורת סבודאי עלו בחפירה, כמה כל החיים המסכביות ושאר המפאורת הם ערפיים בכל חפירת של איהי חפית.

היינריך קולל היה כמה בעל ביקון בעמדות שיה כיה שפיע לליל. הוא החולל מעודד על מסכביות בחפירות ובתיקון הארכיול של נעקבן פלונבן, עם קירול הצינור ישיק מיקום איהים בתוללת הארכאולוגיה של ארץ ישראל, אך הוא לארי חקי ביה המנעק. הוא היה שוחף לאי וליי בחפירות ידיו, 1967-1969, והבשנת העשירי החביא לארי את ריח הממבאם מנעוד.

אחרי חפיק הגלילי תיעק עשניים למפיה והינדת את קרי בנת מרסן, מאחרי יוהי ימא קולל עם מוכסטיין לרנע את שירייה של פוענטי ביהי החיים הפוטנולית ומרדיקה. מפאורת מלחמת היסודות האחרונה ימא קולל כקצין לשדה חקיק חתן קצי לארי מכן בעל בקיב כשהספיע בראש חילוי איהים בנדרת. קארל וצינור כיהי 1986 כפרחוסוד לארכאולוגיה באוגנטסיביות סיכונן.